

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФАКУЛЬТЭТ ФІЛАЛАГІЧНЫ
Кафедра тэарэтычнага і беларускага літаратуразнаўства

СЦЕЛЬМАШУК Анастасія Уладзіміраўна

**ЭВАЛЮЦЫЯ ІДЭЙ ФАРМАЛІЗМУ Ў КАНТЭКСЦЕ
ЎСХОДНЕСЛАВЯНСКАГА ЛІТАРАТУРНАГА АВАНГАРДУ ПЕРШАЙ
ТРЭЦІ XX СТАГОДДЗЯ**

Анатацыя магістарскай дысертацыі

Навуковы кіраўнік
П.І. Навойчык
кандыдат філалагічных
наук, дацэнт

Мінск, 2025

АНАТАЦЫЯ

Структура магістарскай дысертацыі. Магістарская дысертацыя складаецца з уводзінаў, агульнай характарыстыкі работы, трох глаў, заключэння, спісу выкарыстанай літаратуры (56 адзінак). Агульны аб'ём работы – 60 с.

Ключавыя словы: АВАНГАРД, ФАРМАЛІЗМ, УСХОДНЕСЛАВЯНСКІЯ ЛІТАРАТУРЫ, ТЭОРЫЯ ПАЭТЫЧНАЙ МОВЫ, “ПРЫЁМ”.

Аб'ектам даследавання выступаюць тэарэтычныя працы прадстаўнікоў рускай фармальнай школы, у якіх закладзены фундаментальныя палажэнні тэорыі паэтычнай мовы і выбраныя творы А. Кручонах, В. Хлебнікава, М. Семянко, Г. Шкурупія, М. Грамыкі і Я. Пушчы, якія змяшчаюць элементы фармалістычнага падыходу ў авангарднай паэзіі.

Прадметам дадзенага даследавання з'яўляюцца «прыёмы» паэтычнай мовы, асноўныя механізмы і функцыі фармальных сродкаў, якія спрыяюць стварэнню новай эстэтыкі і структуры паэтычнага тэксту ў кантэксце ўсходнеславянскага літаратурнага авангарду.

Мэта даследавання – выявіць і прааналізаваць рэалізацыю ідэй фармалізму ва ўсходнеславянскім літаратурным авангардзе 1920-х гадоў.

Метады даследавання – кампаратыўны, параўнальна-гістарычны, фармальны метады.

Навуковая навізна дадзенай працы заключаецца ў тым, што ўпершыню ў беларускім літаратуразнаўстве разглядаецца адлюстраванне тэорыі паэтычнай мовы рускай фармальнай школы ва ўсіх усходнеславянскіх літаратурах. Выкарыстоўваючы тэрміналогію, распрацаваную прадстаўнікамі ОПОЯЗу, мы прааналізавалі, якія «прыёмы» фармалізму выкарыстоўвалі прадстаўнікі авангардызму ў 20-я гады XX ст.

Дакладнасць матэрыялаў і вынікаў магістэрскай дысертацыі. Аўтар працы пацвярджае, што прадстаўлены ў ёй аналітычны матэрыял адлюстроўвае стан даследаванага працэсу, а ўсе пазычаныя з літаратурных і іншых крыніц тэарэтычныя, метадалагічныя палажэнні і канцэпцыі суправаджаюцца спасылкамі на іх аўтараў.

Практычная значнасць даследавання: матэрыялы і вынікі дадзенага даследавання могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы курсаў гісторыі славянскіх літаратур XX стагоддзя і тэорыі літаратуры. Работа таксама можа быць запатрабавана пры распрацоўцы метадычных дапаможнікаў па гісторыі літаратуры.

АННОТАЦИЯ

Структура и объем магистерской диссертации. Магистерская диссертация состоит из введения, общей характеристики работы, трех глав, заключения, списка использованных источников (56 единиц). Общий объем – 60 страниц.

Ключевые слова: АВАНГАРД, ФОРМАЛИЗМ, ВОСТОЧНОСЛАВЯНСКИЕ ЛИТЕРАТУРЫ, ТЕОРИЯ ПОЭТИЧЕСКОГО ЯЗЫКА, «ПРИЁМ».

Объектом исследования выступают теоретические работы представителей русской формальной школы, в которых заложены фундаментальные положения теории поэтического языка, а также избранные произведения А. Кручёных, В. Хлебникова, М. Семенко, Г. Шкурупия, М. Громыки и Я. Пуши, содержащие элементы формалистского подхода в авангардной поэзии.

Предметом данного исследования являются «приёмы» поэтического языка, основные механизмы и функции формальных средств, способствующие созданию новой эстетики и структуры поэтического текста в контексте восточнославянского литературного авангарда.

Цель исследования – выявить и проанализировать реализацию идей формализма в восточнославянском литературном авангарде 1920-х годов.

Методы исследования – компаративный, сравнительно-исторический, формальный методы.

Полученные результаты и их новизна. научная новизна работы заключается в том, что впервые в белорусском литературоведении рассматривается отражение теории поэтического языка русской формальной школы во всех восточнославянских литературах. Используя терминологию, разработанную представителями ОПОЯЗа, мы проанализировали, какие «приёмы» формализма применяли представители авангарда в 1920-х годах.

Достоверность материалов и результатов магистерской диссертации. Автор работы подтверждает, что приведенный в ней аналитический материал отражает состояние исследуемого процесса, а все заимствованные из литературных и других источников теоретические, методологические положения и концепции сопровождаются ссылками на их авторов.

Область возможного практического применения: Материалы и результаты данного исследования могут быть использованы при разработке курсов истории славянских литератур XX века и теории литературы. Работа также может быть востребована при создании методических пособий по истории литературы.

ANNOTATION

Structure and scope of the master's thesis. The master's thesis consists of an introduction, general characteristics of the work, three chapters, a conclusion, a list of references (56 titles). Total volume – 60 pages.

Keywords: AVANTGARDE, FORMALISM, EAST SLAVIC LITERATURES, THEORY OF POETIC LANGUAGE, "TECHNIQUE".

The object of the research consists of the theoretical works of representatives of the Russian Formalist school, which lay the fundamental principles of the theory of poetic language, as well as selected works by A Kruchonykh, V. Khlebnikov, M. Semenko, G. Shkurupiy, M. Gromyka, and Ya. Pushcha, containing elements of the formalist approach in avant-garde poetry.

The subject of this study is the "techniques" of poetic language, the main mechanisms and functions of formal devices that contribute to the creation of a new aesthetics and structure of the poetic text in the context of the East Slavic literary avant-garde.

The purpose of the research – to identify and analyze the implementation of formalism ideas in the East Slavic literary avant-garde of the 1920s.

The methods of research: comparative, historical-comparative, and formal methods.

The results of the work and their novelty: The scientific novelty of the work lies in the fact that, for the first time in Belarusian literary studies, the reflection of the theory of poetic language of the Russian Formalist school is examined across all East Slavic literatures. Using the terminology developed by the representatives of OPOYAZ, we analyzed which "techniques" of formalism were employed by avant-garde representatives in the 1920s.

Authenticity of the materials and results of the master's thesis. The author of the work confirms that the analytical material presented in it reflects the state of the process under study, and all theoretical, methodological provisions and concepts borrowed from literary and other sources are accompanied by references to their authors.

Recommendations on the usage. The materials and results of this study can be used in the development of courses on the history of Slavic literatures of the 20th century and literary theory. The work may also be in demand for the creation of teaching aids on the history of literature.